

MUSEUMSBESØG I FOLKESKOLEN OG I UNGDOMSSKOLEN

Af *W. Bracher.*

I de nye Undervisningsformer, som mere og mere vinder Indpas i den danske Folkeskole, har Museumsbesøgene faaet en berettiget Plads.

Besøg paa historiske Museer har i mange Aar været foretaget af interesserede Lærere i Forbindelse med Undervisningen i Historie, men i moderne Undervisningsformer som f. Eks. Emneundervisningen har Museumsbesøgene en afgørende Betydning for Arbejdet.

Skal man gennemgaa Emner som »Den danske Bonde« eller »Danmarks Kirke gennem Tiderne« er det i Reglen saaledes, at Læreren først gennem Fortælling giver en indledende Orientering i Emnet. Derefter uddybes det dels ved fælles Læsning og fælles skriftlige Opgaver og dels ved Gruppearbejde og Enkeltmandsopgaver.

Under Gennemgangen eller som Afslutning paa Emnet kan man saa foretage Museumsbesøg.

Har man paa Egnen et Museum, vil det i Reglen have Minder fra Bøndernes Arbejde og Hjemliv i svundne Tider, og ofte vil der være Genstande, der belyser Kirkens Liv.

Paa lignende Vis rummer Byernes Museer Minder fra Borgernes Liv gennem Tiderne.

Et Museumsbesøg kan planlægges saaledes, at Læreren fortæller om de forskellige Ting, men dersom Skolen ligger nær Museet, er det fornøjeligt at lade en Del af de fremmeligste Elever enkeltvis eller i Grupper tage hver sit lille Omraade og under Lære-

rens Vejledning sætte sig ind i Tingene for senere ved smaa Foredrag at belyse Forholdene for Kammeraterne.

Skal et saadant Arbejde kunne gennemføres, saa det giver Glæde og Udbytte, vil det i alle Tilfælde være nødvendigt, at Læreren selv er fortrolig med Museets Omfang og Indhold, ligesom det letter hans og Børnenes Arbejde, hvis der fra Museets Side foreligger trykte Vejledninger og eventuelt kan stilles Fotografier og maaske Genstande til Raadighed. Er Læreren tilpas interesseret, har han ogsaa forsynet sig af det rige Materiale af gode Billeder, der i vor Tid jævnligt fremkommer i Aviser og Blade, og som er fortræffeligt til Opslag paa Klassens Billedtavle.

Naar Læreren har ordnet sit Stof, saa det passer til det i Klassen behandlede Emne og er tilrettelagt saaledes, at det ogsaa passer til Elevernes Modenhed og Interesse, foregaar den for Museumsbesøget saa vigtige Forberedelse paa Klassen — enten ved fælles Gennemgang af Stoffet eller ved Gruppearbejde, hvor hver Gruppe eller Elev faar sin Opgave, der oftest vil bestaa i en Række Spørgsmaal, man lader Eleverne besvare skriftlig, og ud fra hvilke de under Besøget kan holde et lille Elevforedrag.

Vælger man at lade Eleverne holde Foredrag, vil det altid være nødvendigt, at Læreren ved Besøget giver en Indledning og knytter Elevernes smaa Foredrag sammen, saa de derved danner en Helhed. Ligeledes vil det i Reglen være nødvendigt at trække de lange Linier op.

Det er ikke alene i de store Museer, at man kan hente Hjælp og Inspiration til Undervisningen. Jeg erindrer med Taknemmelighed det Udbytte, Børnene og jeg har faaet ved at besøge mindre Museer, f. Eks. Museet i Steenstrup i Nordvestsjælland og Amagermuseet i St. Magleby. At man i København og Omegn søger ud til Frilandsmuseet i Lyngby, naar man vil se paa Livet hos vore gamle Bønder, er lige saa naturligt, som at Aarhus-egnens Folk besøger »Den gamle By«, naar man der behandler Byfolks Arbejde i gamle Dage. — Hvor vi dog savner et saadant Museum i København!

Et Museumsbesøg kan ogsaa give Lejlighed til Arbejde »i Marken«. Jeg har flere Gange oplevet, at vi efter et Museumsbesøg,

hvor vi havde interesseret os for Kirkens Liv gennem Tiderne, har faaet Lyst til at besøge en gammel Landsbykirke. Drengene har saa faaet en Række Gruppeopgaver: Kalkmalerier, Kirke-taarnet, Kirkeklokkerne, Billedskærerens Arbejde, Alteret, Kir-kens Symboler, Døbefonten o. s. v. Vi har læst og talt om Tin-gene, — og en Morgenstund er vi i Flok og Følge draget pr. Cykel til en gammel Kirke, hvis Historie gaar tilbage til Absa-lons Tid, og disse Bybørn fra ganske ukirkelige Hjem er i Formiddagens Løb gaaet paa Opdagelsesrejse i den gamle Kirke, de har »endevendt« den og har opdaget, hvor »spændende« den var, — og samtidigt har Husets Højtid og Ælde betaget dem. Det mærkedes bedst, naar vi til sidst sluttede med en af de gamle Salmer. — Vi følte her stærkere end noget andet Sted, at »Slægt skal følge Slægters Gang«, men »aldrig forstummer Tonen fra Himlen.«

I København har Skolevæsenet lagt en fast Plan, hvorefter alle større Klasser paa hvert Klassetrin skal besøge visse Museer. Nogle af disse Museumsbesøg maa ifølge Sagens Natur forblive ret isolerede i Forhold til den almindelige Undervisning. Saa-danne Besøg er ofte af stor Værdi for Børnene, men de har svært ved at indgaa som Led i Undervisningen.

Nationalmuseet har sikkert de fleste Betingelser for at blive et fyldestgørende Led i moderne Undervisning, og det skal her siges, at Museets Direktør og Embedsmændene i de forskellige Afdelinger med vaagen Sans har været de førende i Bestræbel-serne for at faa et fast Samarbejde mellem Museet og Skolerne.

For dem, der med Skoleklasser har besøgt Nationalmuseet i svundne Dage, hvor man ikke altid følte, at man var velkom-men, har det været en fuldstændig Fornylse i Undervisningen at færdes i Museets nuværende Rum, hvor man saa stærkt har lagt Vægt paa Anskueligheden. Der er maaske Videnskabsmænd, der kan være i Tvivl om Berettigelsen af Oldtidens Kulturrum, men som Lærer i Folke- og Mellemkolen har man oplevet, hvor-ledes baade disse Rum, Interiørs i andre Afdelinger og f. Eks. Broby Johansens Forsøg med at lægge Farver paa Jellingestenen

har anskueliggjort Tingene for Børnene — og iøvrigt ogsaa for de jævne, almindelige Museumsgæster. En stor Betydning har ogsaa de trykte Vejledninger, som Nationalmuseet nu udgiver.

Naar man som Lærer har været ude for Kataloger, der enten kun var beregnet for Fagfolk eller kun var døde Oprensninger, saa er hvert af Nationalmuseets Kataloger nu et lille Bind Kulturhistorie, og vi har anskaffet dem i Klassesæt à 30 Ekspl. til Brug i Skolerne.

I de mindre Museer møder Læreren Vanskeligheden deri, at der maaske er for faa Genstande til at belyse det behandlede Emne; i Nationalmuseet vil han komme ud for det modsatte. Det er derfor helt rigtigt, naar man f. Eks. i Nationalmuseets Vejledning for Middelalder og Renæssance til sidst har bragt en Oversigt, der viser, hvad man bør se ved et enkelt kort Besøg. En saadan Oversigt burde findes i alle store Museers Vejledninger.

Men det er ikke alene paa dette Omraade, Nationalmuseet har gjort en Indsats. Der er blevet indført faste Omvisninger i de forskellige Afdelinger, og siden 1935 har man paa alle Skolefridage ordnet særlige Omvisninger for Skolebørn i de danske Afdelinger. Det tør siges, at denne Ordning har gjort mange af vore Skolebørn museumsvante.

I Samarbejde med Skolerne i København har der jævnligt været afholdt Kursusrækker for Lærere i Museets forskellige Afdelinger, hvor Museets Embedsmænd i 6—8 Timer har gennemgaaet en bestemt Samling — paa lignende Maade, som det har været afholdt for Lærere fra den øvrige Del af Landet.

Til det københavnske Skolevæsens Museumsordning knytter der sig den Vanskelighed, at Læreren ikke kan være Ekspert i de forskellige store Museers Samlinger, som hans Klasse i Løbet af Skoletiden skal besøge.

For at raade Bod paa denne Vanskelighed kom paa Initiativ fra Nationalmuseets Direktør, Dr. *Poul Nørlunds*, Side et nyt Forsøg i Gang i Efteraaret 1943. I Maanederne Nov.-Dec. tilbød Museet gratis Omvisning ved alle Klassebesøg.

Det blev en stor Sukces, som gav sig Udtryk i flere Indlæg i Lærernes Fagpresse og deri, at Københavns Skoledirektion nu har taget Sagen op, og fra April til Oktober arrangerer Skoledirektionen i Samarbejde med Nationalmuseet gratis Klasseomvisninger for de Lærere, der ønsker det.

Ved Klassebesøg og ved Omvisninger paa Skolefridagene har Museet brugt Folke- og Mellemskolelærere til at fortælle for Børnene. Derved har man opnaaet at faa Omvisningerne knyttet nøje til Skolernes Læseplan, saaledes at Lærere og Lærerinder ved Besøgets Begyndelse har kunnet opgive Aarets Pensum og eventuelt de Emner, de har gennemgaaet, og ud fra disse Oplysninger har deres omvisende Kolleger foretaget Museumsgennemgangen.

Det er ikke alene Folkeskolen, der kan drage Nytte af Museerne, det gælder ogsaa Undervisningen i den moderne Ungdomsskole. Saadanne Besøg skal blot være lagt efter andre Linier.

I en Aarrække har saaledes »Københavns Kommunes praktiske Ungdomsskole« arbejdet efter en særlig Museumsplan. Naar man i Samfundslære arbejder med Byens Forhold, har man med Emnet »Min By fra Absalons Tid til vore Dage« aflagt Besøg paa Raadhuset, hvor man bl. a. har fulgt en Sags Behandling gennem de forskellige Instanser, og tilsidst er man sluttet i Bymuseet, hvis Leder, Magister *Chr. Axel Jensen*, har bistaet Ungdomsskolen ved Tilrettelæggelsen af disse Museumsbesøg. Desværre har Københavns Bymuseum de sletteste Forhold at arbejde under, og man længes efter den Dag, da de righoldige Samlinger kan vises frem i de rette ydre Forhold¹⁾.

I Samraad med Museumsfolk har Ungdomsskolen foretaget Besøg, hvor man gennemgaar »Byfolks Hjemliv og Klædedragt gennem Tiderne«, »Hjemmet og Klædedragten hos danske Bønder« og »Husflid og Sløjd«. For unge Haandværkere, f. Eks. Smede, Snedkere, Malere m. fl. afholdes Museumsbesøg, hvor

¹⁾ Jfr. »Fortid og Nutid« XI 33 l. (*Alfr. Jeppesen*: Hjemstavnskære i københavnske Kommuneskoler.)

man følger det enkelte Fags Udvikling og Haandværkernes Organisationsforhold gennem Tiderne. Saadanne Besøg omfatter ofte flere Museer f. Eks. Kunstindustrimuseet, Bymuseet, Tøjhusmuseet og Nationalmuseet.

Museumsbesøgene indgaar som en supplerende Undervisning uden for den almindelige Undervisningstid, og Eleverne indtegner sig frivilligt til dem. For at interessere Eleverne for Besøgene er der fremstillet illustrerede Brochurer, som uddeles gratis til Deltagerne. At der er Interesse for disse Besøg hos de unge, viser en stadig stigende Deltagelse. I Vinteren 1942—43 deltog over Halvdelen af denne Ungdomsskoleforms ca. 10.000 Elever i saadanne Besøg. Deltagerne var delt i Grupper paa 30—40 Deltagere, og hvert Besøg varede ca. 2 Timer. Jævnligt blev disse Besøg Begyndelsen til mere indgaaende Museumsbesøg for de enkelte unge.

At baade Folkeskolen og Ungdomsskolen har Brug for Museerne er givet. Man maa fra Skolens Side haabe paa, at der stadig maa være Mulighed for et frugtbart Samarbejde mellem Museum og Skole — og at man fra begge Sider benytter Mulighederne.